

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вінницький національний технічний університет

***Анотація.** Статтю присвячено дослідженню особливостей машинобудівної галузі, стан, особливостей та перспектив інвестиційної діяльності у галузі. Виявлено структуру капіталовкладень в економіці України та встановлено недостатність інвестування машинобудівної галузі. Досліджено динаміку реалізації машинобудівної продукції та перспективи розвитку машинобудівних підприємств.*

***Ключові слова:** інвестиційна діяльність; машинобудування; галузь; капіталовкладення*

***Abstract.** The paper is devoted to the study of the features of the engineering industry, the state, features and prospects of investment activities in the industry. The structure of investments in the economy of Ukraine is revealed and the insufficiency of investments in the engineering industry is established. The dynamics of realization of engineering products and prospects of development of engineering enterprises are investigated.*

***Key words:** investment activity; engineering; branch; investment*

Машинобудівний комплекс — це сукупність галузей промисловості, що виробляють машини й устаткування для всіх ланок народного господарства. Забезпечуючи машинами інші галузі господарства, машинобудування сприяє науково-технічному прогресу, полегшує працю робітників, поліпшує її умови. Машинобудування — провідна галузь промисловості України. У майбутньому вона набуде значення "галузі-організатора", що зможе вдосконалювати економіку країни в довгостроковій перспективі. У сучасному житті не існує жодної галузі, у якій не використовувалася б продукція машинобудування. Отже, можна стверджувати, що ця галузь промисловості у нашій країні є обов'язковою складовою кожного достатньо значного промислового комплексу. Машинобудування — надзвичайно складна галузь в Україні. Вона поділяється на кілька десятків галузей і виробництв. Підприємства машинобудування об'єднуються в одне ціле на основі спільності технології, сировини, а також призначення готової продукції.

Машинобудівний комплекс спирається на потужні міжгалузеві й внутрішньогалузеві зв'язки. Останні утворюються безпосередньо між галузями машинобудування. Міжгалузеві зв'язки машинобудування виникають тому, що і виробництво, і споживання його продукції тісно пов'язане з діяльністю багатьох інших галузей промисловості і всього господарства [1].

На сьогоднішній день розвиток галузі машинобудування вимагає вкладення значних коштів для технічного переоснащення та реконструкції. Спеціалізації деяких підприємств в сучасному світі вже втратили актуальність, оскільки виробляють непотрібну суспільству, застарілу продукцію, тому вимагають переоснащення та оновлення спеціалізації підприємств. Новими напрямками діяльності можуть бути створення приватних невеликих і середніх заводів, що випускатимуть прилади, продукцію загальномашинобудівного призначення, товари народного споживання. Необхідно також

використовувати досвід і кошти великих машинобудівних компаній світу для створення спільних підприємств, адже це дозволить ефективніше використати можливості окремих регіонів [2]. Варто зазначити, що такі галузі як військово-промисловий комплекс, ракето-, літако- та суднобудування мають шанс стати високоефективними та конкурентоспроможними підприємствами за умови адекватної управлінської політики. Також перспективи можна вбачати і в агропромисловому машинобудуванні.

Під час здійснення заходів задля поліпшення інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств, насамперед, слід взяти до уваги капітальні інвестиції, адже саме вони мають можливість повноцінно оновити, модернізувати та реконструювати виробничу базу. Наявність капіталовкладень зможе забезпечити формування стійкого матеріального фундаменту технічного прогресу. Згідно з вищевказаною інформацією, машинобудівний комплекс спирається на потужні міжгалузеві й внутрішньогалузеві зв'язки і, відповідно, має значний вплив на розвиток української промисловості та економіки в цілому. Саме це і є вагомим аргументом для того, щоб галузь машинобудування повинна отримувати значний прихід капітальних інвестицій. Станом на сьогодні в Україні спостерігається неоднозначна ситуація щодо частки капітальних інвестицій у машинобудування в загальному обсязі капітальних інвестицій за видами промислової діяльності (рис. 1).

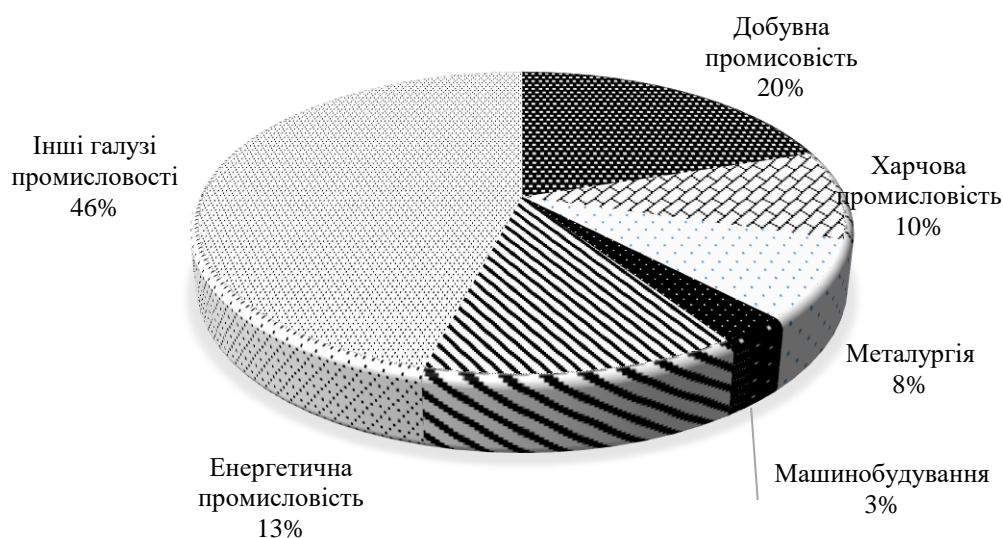

Рисунок 1– Розподіл капіталовкладень у промисловість України в 2020-му році (сформовано за даними [3])

З рисунку 1 зрозуміло, що спрямування капітальних інвестицій в машинобудівний комплекс України становить лише 3 % від загального обсягу капіталовкладень у промисловість. Такий низький відсоток фінансування галузі, зважаючи на її значимість для української промисловості, є неприпустимим, оскільки свідчить про поступову деіндустріалізацію української економіки.

Загальний стан економічного життя в країні має безпосередній вплив на інвестиційну діяльність машинобудівної галузі України. Проте падіння обсягів капіталовкладень у машинобудування починає знижуватись раніше, ніж обсяг інвестицій у промисловість загалом. Спад у машинобудівній галузі обумовлений погіршенням інвестиційного клімату, недосконалістю законодавчої бази, нерозвиненістю фондового ринку та фінансово-кредитної системи, потужним податковим тиском тощо [4]. Відповідно перед вітчизняними машинобудівними підприємствами постає низка перешкод для капітального інвестування на державному рівні, з якими потрібно боротись. Яскравим прикладом таких негативних наслідків є вкрай низькі показники зростання абсолютної вартості реалізованої машинобудівної продукції (товарів, послуг), зокрема у Вінницькій області (табл. 1) з табл. 1. можна спостерігати загальну динаміку зростання промислового виробництва та реалізації продукції за 2018-2020 рр. У 2018 р. у промисловості було реалізовано продукції (товарів, послуг) на загальну суму 83144158,1 тис. грн, у 2019 р. – 89046388,3 тис. грн, у 2020 р. – 94087638,5. Водночас можна спостерігати зростання частки реалізованих товарів та послуг машинобудівних підприємств у загальній виручці від реалізації продукції промислових підприємств. У 2018 р. був прихід на суму 3092141,4 тис. грн, що становить 3,7%, у 2019 р. – 3613452,1 тис. грн, питомою вагою у 4,1%, у 2020 р. – 4392791,3 тис. грн або 4,7%.

Таблиця 1 – Обсяги реалізованої машинобудівної продукції (товарів, послуг) у Вінницькій області, у діючих цінах відповідного року (складено на основі [5])

Галузь діяльності	2018		2019		2020	
	тис. грн	У % до підсумку	тис. грн	У % до підсумку	тис. грн	У % до підсумку
Промисловість	83144158,1	100	89046388,3	100	94087638,5	100
Машинобудування	3092141,4	3,7	3613452,1	4,1	4392791,3	4,7
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	345309,6	0,4	355338,4	0,4	298401,0	0,3
Виробництво електричного устаткування	957013,6	1,2	1315670,8	1,5	1451170,7	1,5
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	1038699,1	1,2	1207205,2	1,4	1202795,9	1,3
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	751119,1	0,9	735237,7	0,8	1440423,7	1,5
Виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	878342,6	1,1	876360,3	1,0	1149430,1	1,2

Таким чином, можна свідчити про те, що частка обсягів реалізованої продукції машинобудування зростає як у абсолютній формі, так і у відносній, що є позитивною тенденцією, яка вказує на те, що значення галузі машинобудування у Вінницькій області поступово зростає за умови неврахування факторів інфляції. Щодо динаміки серед підгалузей машинобудування варто сказати те, що вона коливається з року в рік на незначні десятки відсотка, хоча в загальному спостерігається абсолютне зростання. Відтак можна зробити висновок, що машинобудування Вінницької області розвивається повільними темпами, прискорення яких можна забезпечити правильними управлінськими діями втому числі шляхом залучення додаткових інвестицій.

Анна Валеріївна Вітюк – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, anna_vitiuk@ukr.net

Anna V. Vitiuk - Associate Professor, PhD, Associate Professor of Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, anna_vitiuk@ukr.net

Куран Оксана Володимирівна - студентка кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, kuranksenia@gmail.com

Oksana V. Kuran – student of Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, kuranksenia@gmail.com

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Голиков А.П., Дейнека О.Г., Казакова Н.А. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: навчальний посібник. Харків: 2002. 320 с.
2. Мороз О. В., Карачина Н. П., Вітюк А.В. Розвиток процесів забезпечення інвестування підприємств сільськогосподарського машинобудування Вінниця : ВНТУ, 2019. 184 с.
3. Економічна статистика. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 27.01.2022).
4. Маслак О. І. Особливості інвестиційного забезпечення машинобудівних підприємств Полтавської області. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*, 2016. Вип. 6(2). С. 7-13. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkdpu_2016_6\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkdpu_2016_6(2)_3) (дата звернення: 27.01.2022).
5. Державний комітет статистики України. Головне управління статистики у Вінницькій області. URL: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 27.01.2022).